

Autorytety

Mistrz i Przyjaciel

Tak w dwóch słowach można określić osobę prof. dr. Andrzeja Z. Hrynkiewicza. Profesor urodził się w Wilnie 29 maja 1925 roku w zacnej rodzinie Józefa i Stanisławy, gdzie otrzymał solidne wychowanie i zaszczerpiono w nim ciekawość świata. Studia fizyki rozpoczął już w 1943 roku na tajnym Uniwersytecie Stefana Batorego w Wilnie. Rodzinny dom był dla niego przykładem patriotycznego wychowania i dlatego też wstąpił w szeregi AK, gdzie nadano mu pseudonim „Żbik”. Brał czynny udział w działaniach konspiracji, m.in. w akcji „Burza”. Został aresztowany i wywieziony na przymusowe roboty do Donbasu. W 1945 roku udało mu się powrócić do kraju i wznowić studia fizyki na Uniwersytecie Jagiellońskim, które ukończył w 1948 roku. Na krótko związał się z Uniwersytetem Mikołaja Kopernika w Toruniu, po czym powrócił do Krakowa na UJ, gdzie w 1950 roku otrzymał stopień doktora nauk fizycznych. Jego promotorem był dobrze mu znany jeszcze z czasów wileńskich prof. Henryk Niewodniczański, który pomimo tego, że był przyjacielem domu Hrynkiewiczów z Wilna, stawiał mu coraz wyższe wymagania. I tak prof. Hrynkiewicz rozpoczął podbijanie świata nauki, starając się zaspokoić swoją ciekawość i apetyt na wiedzę. Długie wieczory spędzone w Instytucie Fizyki przy ul. Gołępiej, nieskończone dyskusje, coraz to nowe pomysły na ciekawe eksperymenty, pozwalające na poznawanie tego, co jeszcze było tajemnicze, niezrozumiałe i nierzadko wydawało się niemożliwe, sprawiły, że Profesor stawał się prawdziwym Mistrzem. Jego 70-letnia kariera naukowa cechuje się znakomitymi wynikami badawczymi, które na trwałe zapisały się na kartach osiągnięć fizyki XX wieku. Trudno nie wymienić tu rozwoju nowych metod badawczych fizyki fazy skondensowanej materii, takich jak: magnetyczny rezonans jądrowy, zaburzone korelacje kierunkowe promieniowania gamma, spektroskopia Mössbauera, pomiar precesji spinów w polach magnetycznych, czy rozwój badań w zakresie fizyki jądra atomowego. Profesor Hrynkiewicz był współtwórcą Instytutu Fizyki Jądrowej w Krakowie, którego, po śmierci prof. Henryka Niewodniczańskiego, był dyrektorem w latach 1969–1976. Jest też twórcą specjalizacji Fizyki Medycznej na Wydziale Fizyki i Informatyki Stosowanej UJ. Jego zainteresowania zagadnieniami z pogranicza fizyki i medycyny świadczyły o Jego wielkim humanizmie. Wypromował ponad 45 doktorów, którzy w większości są już profesorami. Swoich uczniów traktował z wielką przyjaźnią, choć był wobec nich wymagający, tak samo jak wobec siebie. Nie było miejsca na pobieżne traktowanie nauki. Jednocześnie pokazywał swym uczniom, co w życiu jest ważne, był ponad błahostkami, nie był drobiazgowy, dużą natomiast wagę przywiązywał do spraw ważnych i istotnych. Miał dar zaszczepiania tej ciekawości świata, którą sam posiadał. Profesor był nie tylko świetnym uczonym, ale też wspaniałym wykładowcą. Jego wykłady mówione były każdą

częstką jego ciała. On tańczył pod tablicą, opowiadał. Siedzenie na Jego wykładach czy ćwiczeniach było jakby słuchaniem opery i oglądaniem baletu. Mistrzostwo w każdym calu. To dzięki tym wykładom i ćwiczeniom, bogatym w przeróżne demonstracje, w których pomocami dydaktycznymi było to, co znalazł w swojej kieszeni, wielu studentów zapragnęło pójść Jego śladem. To On był tym niedoścignionym Mistrzem. Profesorem przez duże P. W sercu nie chował też urazy, czego wspaniałym dowodem było przyjęcie funkcji wicedyrektora Zjednoczone-

ze zbiorów rodzinnych

go Instytutu Badań Jądrowych w Dubnej pod Moskwą. Zrobił to dla nauki, dla Polski, dla nas. Nigdy nie wspominał o tych trudnych dniach spędzonych w Donbasie. Profesor Hrynkiewicz integrował środowisko, wyznawał teorię „buduj, a nie dziel”. Zawsze uśmiechnięty, pełen energii, dający wsparcie, motywujący do działania. Cieszył się olbrzymim autorytetem, który na zawsze pozostanie. Był autorem wielu publikacji, podręczników, a jego niekwestionowana kariera zawodowa sprawiła, że został uznany za wybitnego uczonego nie tylko w Polsce, ale także na arenie międzynarodowej. Został powołany przez IUPAP i IUPAC do Komitetu określającego priorytety odkryć ciężkich pierwiastków. Był członkiem rzeczywistym PAN i członkiem czynnym PAU. W uznaniu zasług i dorobku został uhonorowany wieloma odznaczeniami, medalami i orderami. W 2005 roku Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej odznaczył Profesora Krzyżem Wielkim Orderu Odrodzenia Polski. Aż trzy polskie uczelnie: Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Akademia Górniczo-Hutnicza im. Stanisława Staszica w Krakowie oraz Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu nadały mu tytuł Doktora Honoris Causa.

Profesor Andrzej Zygmunt Hrynkiewicz na zawsze pozostanie Mistrzem i Przyjacielem dla nas, Jego uczniów.

WOJCIECH KWIATEK

Instytut Fizyki Jądrowej im. Henryka Niewodniczańskiego PAN